

KÜTAHYA Dumlupınar Üniversitesi

BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

YÜKSEK DÜZEY PROGRAMLAMA DERSİ

PREDICT FUTURE SALES

NARİN ULUIŞIK
202113171017

1.Giriş

Perakende sektöründe geçmiş satış verilerini kullanarak gelecekteki satışları tahmin etmek, karar alma süreçlerini iyileştirmek açısından kritik öneme sahiptir. Bu projede, günlük satış adetlerini tahmin etmek için XGBoost algoritması kullanılmıştır. Veri setleri üzerinde ön işleme, model eğitimi ve performans analizi yapılmıştır.

2. Amaç ve Kapsam

Bu projenin temel amacı, geçmiş satış verilerinden hareketle, mağaza ve ürün bazında gelecekteki satış adetlerini tahmin edebilen bir makine öğrenimi modeli geliştirmektir. Bu kapsamda aşağıdaki adımlar gerçekleştirilmiştir:

- Veri setlerinin yüklenmesi ve incelenmesi.
- Veri ön işleme süreçlerinin uygulanması.
- Tahmin modeli oluşturma ve değerlendirme.
- Gerçek ve tahmin edilen değerlerin karşılaştırılması.

3.Kullanılan Kütüphaneler

Çalışmada aşağıdaki Python kütüphaneleri kullanılmıştır:

```
In [2]: import numpy as np
import pandas as pd
from sklearn.model_selection import train_test_split
from xgboost import XGBRegressor
```

4.Veritabanının Yüklenmesi

Projede kullanılan veri setleri, satış verileri ve ürün bilgilerini içermektedir. Aşağıda, her bir veri setinin yüklenmesi ve ilk birkaç satırının incelenmesi için kullanılan Python kodu bulunmaktadır:

```
In [3]: # Veri setlerini yükleyelim
sales_train = pd.read_csv('sales_train.csv')
items = pd.read_csv('items.csv')
item_categories = pd.read_csv('item_categories.csv')
shops = pd.read_csv('shops.csv')
test = pd.read_csv('test.csv')

# Verinin ilk birkaç satırını inceleyelim
print(sales_train.head())
print(items.head())
print(item_categories.head())
print(shops.head())
print(test.head())
```

	date	date_block_num	shop_id	item_id	item_price	item_cnt_day
0	02.01.2013	0	59	22154	999.00	1.0
1	03.01.2013	0	25	2552	899.00	1.0
2	05.01.2013	0	25	2552	899.00	-1.0
3	06.01.2013	0	25	2554	1709.05	1.0
4	15.01.2013	0	25	2555	1099.00	1.0

	item_name	item_id
0	! ВО ВЛАСТИ НАВАЖДЕНИЯ (ПЛАСТ.)	0
1	!АВВУУ FineReader 12 Professional Edition Full...	1
2	***В ЛУЧАХ СЛАВЫ (Univ)	2
3	***ГОЛУБАЯ ВОЛНА (Univ)	3
4	***КОРОБКА (СТЕКЛО)	4

	item_category_id
0	40
1	76
2	40
3	40
4	40

5.Verilerin Birleştirilmesi ve İşlenmesi

Bu aşamada, farklı veri setlerinden elde edilen bilgiler tek bir veri setinde birleştirilmiş ve bazı tarihsel veriler türetilmiştir.

```
In [4]: # Verileri birleştirelim
sales_data = sales_train.merge(items, on='item_id', how='left')
sales_data = sales_data.merge(item_categories, on='item_category_id', how='left')
sales_data = sales_data.merge(shops, on='shop_id', how='left')

# 'date' sütununu datetime formatına çeviriyoruz
sales_data['date'] = pd.to_datetime(sales_data['date'], format='%d.%m.%Y')

# Yıl, ay, gün, haftanın günü gibi bilgileri türetiyoruz
sales_data['year'] = sales_data['date'].dt.year
sales_data['month'] = sales_data['date'].dt.month
sales_data['day'] = sales_data['date'].dt.day
sales_data['weekday'] = sales_data['date'].dt.weekday # 0: Pazartesi, 6: Pazar

# Verinin ilk 5 satırını kontrol edelim
print(sales_data.head())
```

	date	date_block_num	shop_id	item_id	item_price	item_cnt_day	\
0	2013-01-02	0	59	22154	999.00	1.0	
1	2013-01-03	0	25	2552	899.00	1.0	
2	2013-01-05	0	25	2552	899.00	-1.0	
3	2013-01-06	0	25	2554	1709.05	1.0	
4	2013-01-15	0	25	2555	1099.00	1.0	

	item_name	item_category_id	\
0	ЯВЛЕНИЕ 2012 (BD)	37	
1	DEEP PURPLE The House Of Blue Light LP	58	
2	DEEP PURPLE The House Of Blue Light LP	58	
3	DEEP PURPLE Who Do You Think We Are LP	58	
4	DEEP PURPLE 30 Very Best Of 2CD (Фирм.)	56	

	item_category_name	shop_name	year	month	\
0	Кино - Blu-Ray	Ярославль ТЦ "Альтаир"	2013	1	
1	Музыка - Винил	Москва ТРК "Атриум"	2013	1	
2	Музыка - Винил	Москва ТРК "Атриум"	2013	1	
3	Музыка - Винил	Москва ТРК "Атриум"	2013	1	
4	Музыка - CD фирменного производства	Москва ТРК "Атриум"	2013	1	

- **Veri Birleştirme:** sales_train, items, item_categories, ve shops veri setleri, ortak alanlarla (item_id, item_category_id, shop_id) birleştirilmiştir.
- **Tarih İşleme:** date sütunu, tarih formatına dönüştürülüp, yıl, ay, gün ve haftanın günü bilgileri türetilmiştir.

6.Fiyat Bilgisi ve Özelliklerin Belirlenmesi

Proje kapsamında, item_price sütunundaki fiyat bilgisi price olarak yeniden adlandırılmış ve sales_data veri çerçevesine eklenmiştir. Fiyat bilgisinin başarıyla eklendiğini doğrulamak amacıyla item_price ve yeni price sütunları karşılaştırılmıştır:

```
# Fiyat bilgisi: 'item_price' sütununu kullanıyoruz
sales_data['price'] = sales_data['item_price']

# Fiyat bilgisinin eklendiğini kontrol edelim
print(sales_data[['item_price', 'price']].head())
```

	item_price	price
0	999.00	999.00
1	899.00	899.00
2	899.00	899.00
3	1709.05	1709.05
4	1099.00	1099.00

Bundan sonra, modelde kullanılacak olan özellikler (features) ve hedef değişken (target variable) belirlenmiştir. Özellikler, satış tarihi bilgileri (yıl, ay, gün, hafta içi günü), fiyat,

ürün kategorisi ve mağaza kimliği gibi unsurlardan oluşmaktadır. Hedef değişken ise, her ürün için günlük satış adedi olarak belirlenmiştir.

```
In [5]: # Özellikler (Features) ve hedef değişkeni (Target) belirleyelim
X = sales_data[['year', 'month', 'day', 'weekday', 'price', 'item_category_id', 'shop_id']]
y = sales_data['item_cnt_day'] # Hedef değişken: Satış adedi

# Özellikler ve hedef değişkenin ilk 5 satırını kontrol edelim
print(X.head())
print(y.head())
```

	year	month	day	weekday	price	item_category_id	shop_id
0	2013	1	2	2	999.00	37	59
1	2013	1	3	3	899.00	58	25
2	2013	1	5	5	899.00	58	25
3	2013	1	6	6	1709.05	58	25
4	2013	1	15	1	1099.00	56	25

```
0    1.0
1    1.0
2   -1.0
3    1.0
4    1.0
Name: item_cnt_day, dtype: float64
```

7.Eğitim ve Test Setine Ayırma

Bu adımda, veriyi eğitim ve test setlerine ayırıyoruz. Test seti, modelin doğruluğunu değerlendirmek için kullanılacak.

- **train_test_split:** Veriyi eğitim ve test setlerine böler. Burada, verinin %80'i eğitim için, %20'si ise test için ayrılır.
- **random_state=42:** Veri bölme işleminin tekrar edilebilir olmasını sağlar

```
from sklearn.model_selection import train_test_split

# Eğitim ve test setlerine ayıralım
X_train, X_test, y_train, y_test = train_test_split(X, y, test_size=0.2, random_state=42)

# Eğitim ve test setlerinin boyutlarını kontrol edelim
print(X_train.shape, X_test.shape)
```

(2348679, 7) (587170, 7)

8.Modelin Eğitilmesi ve Tahmin Yapılması

Bu adımda, XGBoost regresyon modelini kullanarak eğitim setiyle model eğitilir ve test seti üzerinde tahminler yapılır.

- **XGBRegressor:** XGBoost algoritmasını regresyon problemleri için kullanır. Burada objective='reg:squarederror' ile modelin hata fonksiyonu olarak kare hata kullanılacağı belirtilir.
- **fit():** Model, eğitim verisiyle eğitilir.
- **predict():** Eğitilen model, test verisi üzerinde tahminler yapar

```
In [8]: from xgboost import XGBRegressor

# XGBoost modelini oluşturun
model = XGBRegressor(objective='reg:squarederror', random_state=42)

# Modeli eğitelim
model.fit(X_train, y_train)

# Eğitim sonrası modelin tahmin yapabilmesi için hazır hale gelmesini s
y_pred = model.predict(X_test)

# Tahmin sonuçlarını inceleyelim
print(y_pred[:5])

[1.2585999 1.0840536 1.3041766 1.199165 1.008466 ]
```

9. Model Değerlendirmesi

Modelin başarısını değerlendirmek için, test seti üzerinde yapılan tahminlerin doğruluğunu ölçmek amacıyla **Root Mean Squared Error (RMSE)** hesaplanır.

- **mean_squared_error:** Gerçek değerler (y_{test}) ile modelin tahminleri (y_{pred}) arasındaki ortalama kare hata (MSE) hesaplanır.
- **math.sqrt:** MSE'nin karekökü alınarak RMSE (Root Mean Squared Error) hesaplanır. RMSE, modelin hata büyüklüğünü anlamak için yaygın olarak kullanılan bir metriktir.

```
In [9]: from sklearn.metrics import mean_squared_error
import math

# Hata hesaplaması
mse = mean_squared_error(y_test, y_pred)
rmse = math.sqrt(mse)

# RMSE sonucunu yazdıralım
print(f'Root Mean Squared Error (RMSE): {rmse}')
```

Root Mean Squared Error (RMSE): 1.7983591858562573

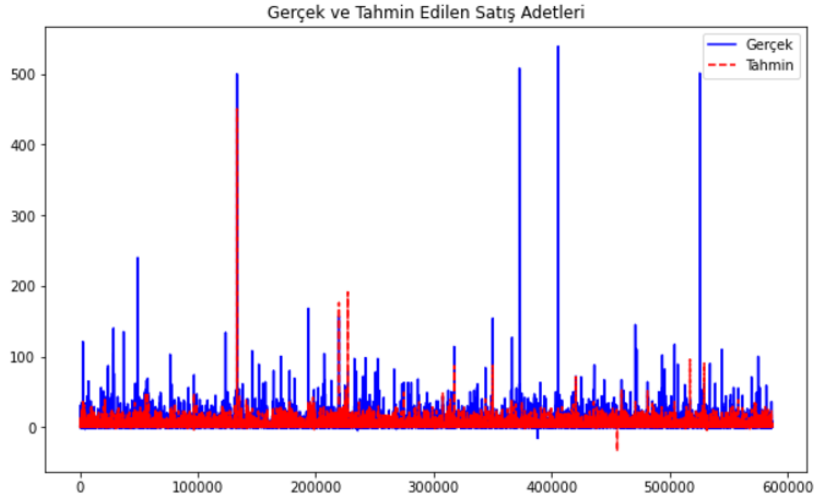
10. Gerçek ve Tahmin Edilen Satış Adetleri Görselleştirmesi

Modelin tahminlerinin görsel olarak değerlendirilmesi için, gerçek ve tahmin edilen satış adetlerini karşılaştıran bir grafik çizilir. Bu, modelin performansını anlamamıza yardımcı olur.

- **plt.plot:** Gerçek ve tahmin edilen değerler çizilir. Gerçek değerler mavi, tahmin edilen değerler ise kırmızı renkte gösterilir.
- **label:** Her çizgiye bir etiket eklenir (Gerçek ve Tahmin).
- **legend:** Grafik üzerinde etiketleri gösteren bir açıklama ekler.
- **title:** Grafiğin başlığını belirtir.

```
In [10]: import matplotlib.pyplot as plt

# Gerçek ve tahmin edilen değerleri görselleştirelim
plt.figure(figsize=(10, 6))
plt.plot(y_test.values, label='Gerçek', color='blue')
plt.plot(y_pred, label='Tahmin', color='red', linestyle='dashed')
plt.legend()
plt.title('Gerçek ve Tahmin Edilen Satış Adetleri')
plt.show()
```


Sonuç ve Değerlendirme

Bu proje kapsamında XGBoost algoritması ile günlük satış adetleri tahmin edilmiştir. Tahmin sonuçları genel olarak gerçek değerlere yakın bulunmuş, RMSE değeri ile model performansı ölçülmüştür.